

1FU202  
Přednáška č.1

# REGULACE ÚČETNICTVÍ



EVROPSKÁ UNIE  
Evropské strukturální a investiční fondy  
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,  
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

# Regulace účetnictví

- vnější
- vnitřní
- po linii běžného účtování
- po linii účetního výkaznictví

# ČR - Regulace vnější

- Zákon o účetnictví
- Vyhlášky
- České účetní standardy
- Vnitropodnikové směrnice
- Zákon o účetnictví
- MÚS – IFRS
- Vnitropodnikové směrnice

# Zákon o účetnictví

- 4. směrnice EHS  
(1978)

o individuálních  
účetních závěrkách  
(ÚZ)

(velké množství  
alternativ pro státy EU)

- 7. směrnice EHS  
(1983)

o konsolidovaných  
účetních závěrkách

- Směrnice EP a Rady spojila původní směrnice do jedné o ročních ÚZ, konsolidovaných ÚZ a souvisejících zprávách některých forem podniků (6/2013), 4. a 7. směrnici zrušila
- Transpoziční lhůta pro implementaci do národních legislativ států EU ( do 20. 7. 2015)
- Účinnost novely ZoÚ v souladu se směrnicí EU od 1. 1. 2016

# Zákon o účetnictví 563/1991 Sb. v platném znění

## Obsah

- Obecná ustanovení
- Rozsah vedení účetnictví, účetní doklady, účetní zápisy a účetní knihy
- Účetní závěrka
- Způsoby oceňování
- Inventarizace majetku a závazků
- Úschova účetních záznamů
- Ustanovení společná, přechodná a závěrečná

# Obecná ustanovení výběr významných

- Účetní jednotky
- Předmět účetnictví
- Účetní období
  
- Akruální princip
- Předpoklad trvání podniku v dohledné budoucnosti

# Účetní jednotky

- právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky
- zahraniční právnické osoby ....
- organizační složky státu
- fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku
- ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o DPH přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 mil. Kč
- ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí
- svěřenské fondy
- atd. ....

# Subjekty veřejného zájmu

- Stávající definice přesunuta ze zákona o auditorech do ZoÚ
- Zákon o auditorech má upravovat postupy auditu subjektů veřejného zájmu, ne definovat, které to jsou
- Veřejný zájem je na informacích poskytovaných v účetní závěrce
- Minimální rozsah subjektů veřejného zájmu určuje EU, česká definice je o něco širší



# Definice subjektu veřejného zájmu (SVZ)

Za SVZ se považuje účetní jednotka se sídlem v ČR, která je

- uvedena v § 19a (**emitenti CP ...**)
- **bankou** podle zákona upravující činnost bank nebo spořitelním a úvěrním družstvem..
- **pojišťovnou** nebo zajišťovnou podle zákona upravujícího činnost pojišťoven a zajišťoven
- **penzijní společností** podle zákona upravujícího důchodové spoření a doplňkové penzijní spoření, nebo
- **zdravotní pojišťovnou**

# Kategorizace účetních jednotek

Kritéria pro kategorizaci účetních jednotek (podniků)  
k rozvahovému dni

- aktiva celkem (**netto**)
- roční úhrn čistého obrátu
- průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období

# Kategorie účetních jednotek(ÚJ)

Stávající dělení účetních jednotek se rozšiřuje na:

- Mikro ÚJ (nepřekračuje 2 ze 3 kritérií: 9 mil. aktiva, 18 mil. obrát, 10 zaměstnanců)
- Malá ÚJ (nepřekračuje 2 ze 3 kritérií: 100 mil. aktiva, 200 mil. obrát, 50 zaměstnanců)
- Střední ÚJ (není mikro ani malý podnik a nepřekračuje 2 ze 3 kritérií: 500 mil. aktiva, 1 mld. obrát, 250 zaměstnanců)
- Velká ÚJ (překročí alespoň 2 kritéria pro střední podnik nebo je subjektem veřejného zájmu či vybranou účetní jednotkou)

# Kategorizace účetních jednotek

- Jemnější kategorizace umožní přizpůsobení povinností při vykazování a zveřejňování informací z účetnictví podle požadavků EU
- **Mikro podniky** jsou chráněny směrnicí EU a členské země jim nesmí přidávat žádné administrativní povinnosti
- Kategorizace souvisí také s povinností auditu účetních závěrek

# Rozdělení účetních jednotek

Účetní jednotka	Aktiva celkem	Roční úhrn obratu	Průměrný počet zaměstnanců
Mikro	Do 9 mil.	Do 18 mil.	Do 10
Malá	Do 100 mil.	Do 200 mil.	Do 50
Střední	Do 500 mil.	Do 1 mld.	Do 250
Velká	Nad 500 mil.	Nad 1 mld.	Nad 250

Zdroj: autor

# Pravidla pro zařídění do kategorií účetních jednotek

- Přechodná ustanovení
- V účetním období, které započalo v roce 2016 postupuje účetní jednotka podle právní úpravy pro takovou kategorii účetních jednotek a kategorii skupin účetních jednotek, jejíž podmínky naplnila k rozvahovému dni bezprostředně předcházejícího účetního období
- **Při používání kalendářního roku je rozhodující stav k 31. 12. 2015**

# Pravidla pro zařídění do kategorií účetních jednotek

- Pokud ve dvou po sobě následujících rozvahových dnech řádných účetních závěrek účetní jednotka překročí nebo přestane překračovat 2 hraniční hodnoty změní od počátku bezprostředně následujícího účetního období kategorii účetní jednotky, podle které je stanoven rozsah a způsob sestavování účetní závěrky.

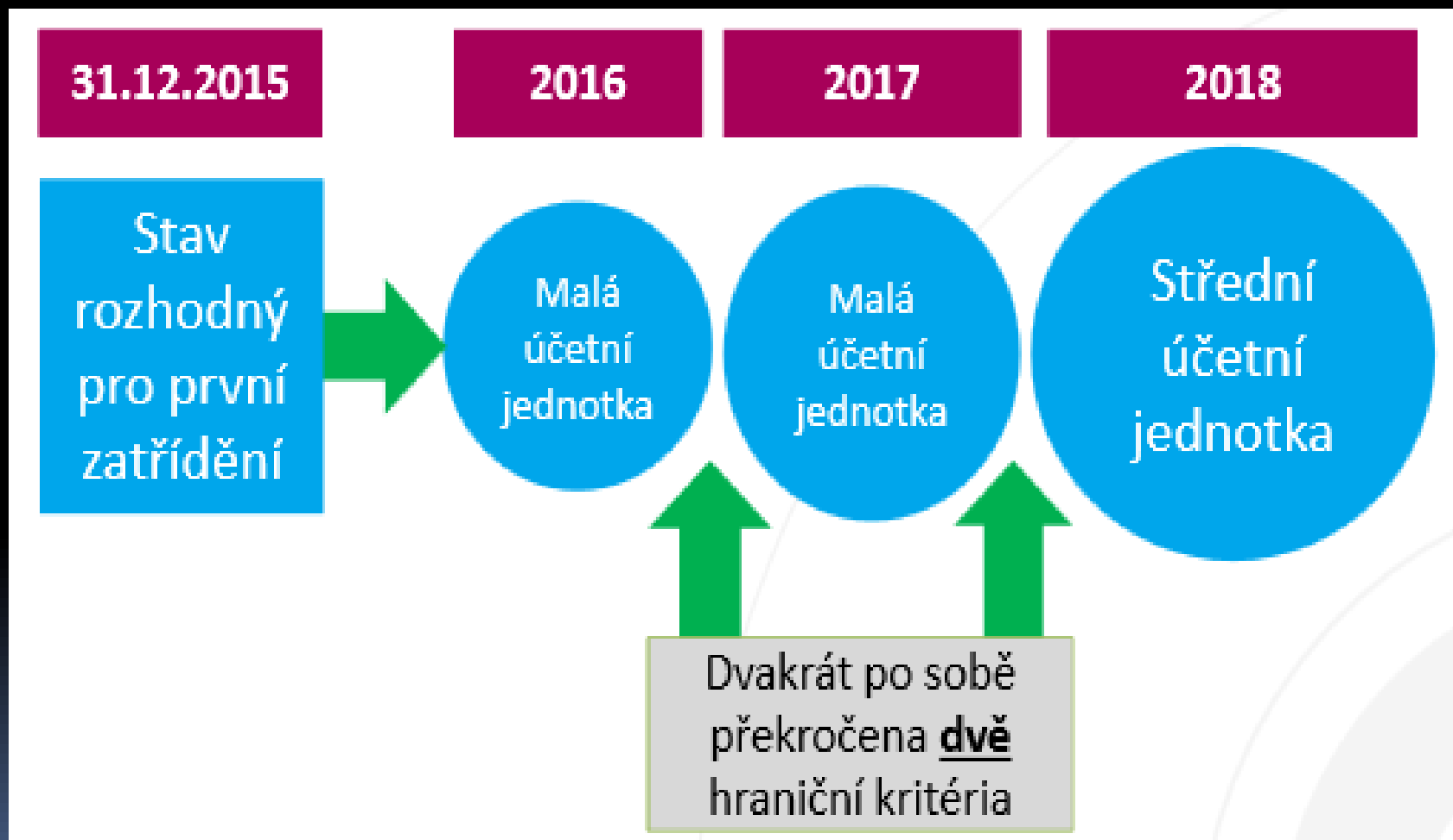
# Příklad kategorizace ÚJ

Stav k rozvahovému dni	Aktiva celkem	Čistý obrat	Počet zaměstnanců
31.12.2015	80	180	60
31.12.2016	90	210	70
31.12.2017	95	220	80
31.12.2018	120	250	100

Překročení kritérií stanovených zákonem



# Příklad kategorizace ÚJ



# Předmět účetnictví

## Podvojně účetnictví

- Účetní jednotky, které vedou účetnictví v plném rozsahu, nebo ve zjednodušeném rozsahu, účtují podvojnými zápisy o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků včetně dluhů a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření.

## Jednoduché účetnictví (nově od 1. 1. 2016)

- Předmětem jednoduchého účetnictví jsou výdaje a příjmy, majetek a závazky.

# Jednoduché účetnictví

## Znovu zavedeno v ČR

- Použijí určené účetní jednotky při splnění stanovených podmínek. Jedná se zejména o velmi malé účetní jednotky, které nebyly založeny za účelem dosahování zisku (např. malé spolky), a pro něž by vedení podvojného účetnictví bylo administrativně a finančně náročné.
- **Tímto krokem není dotčeno vedení daňové evidence!**

# Kdo může vést jednoduché účetnictví

ÚJ, která:

- není plátcem DPH
- její celkové příjmy za poslední uzavřené účetní období nepřesáhnou 3 mil. Kč
- její hodnota majetku nepřesahuje 3 mil. Kč a je současně
- spolkem, odborovou organizací, organizací zaměstnavatelů, církví a náboženskou společností, honebním společenstvem.

# Účetní knihy, výstupy jednoduchého účetnictví

## Účetní knihy

- peněžní deník
- kniha pohledávek a kniha závazků
- pomocné knihy o ostatních složkách majetku (o dlouhodobém nehmotném, hmotném majetku, finančním majetku, zásobách, ceninách)

## ÚJ vedoucí jednoduché účetnictví sestavují:

- přehled o majetku a závazcích
- přehled o příjmech a výdajích

(výkazy se sestavují v tis. Kč, lhůta pro sestavení 6 měsíců)

# Účetní období

nepřetržitě po sobě jdoucích 12 měsíců

- kalendářní rok
- hospodářský rok

# Akruální princip

Účetní jednotka zaznamenává všechny účetní transakce do období, ve kterém nastaly, bez ohledu na to, zda s nimi byly spojeny peněžní toky

# Předpoklad trvání podniku v dohledné budoucnosti

- Účetní jednotka předpokládá, že její aktivita (činnost) bude v obdobném rozsahu probíhat i v následujícím účetním období (po následujících 12 měsících).



# Rozsah vedení účetnictví

- v plném rozsahu
- ve zjednodušeném rozsahu

# Způsob vedení účetnictví

Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví

- správné
- úplné
- průkazné
- srozumitelné
- přehledné
- způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů

# Účetní doklady

- průkazné účetní záznamy, které musí obsahovat:
  - označení účetního dokladu
  - obsah účetního případu a jeho účastníky
  - peněžní částku nebo informaci o ceně za měrnou jednotku a vyjádření množství
  - okamžik vyhotovení účetního dokladu
  - okamžik uskutečnění účetního případu
  - podpisový záznam osoby odpovědné za účetní případ a podpisový záznam osoby odpovědné za jeho zaúčtování

# Účetní zápisy

- provádějí se průběžně v účetním období po vyhotovení účetního dokladu
- nesmějí se provádět mimo účetní knihy
- provádějí se na základě účetních dokladů

# Účetní knihy v podvojném účetnictví

- deník
- hlavní kniha
- knihy analytických účtů
- knihy podrozvahových účtů (účetní zápisy, které se neprovádějí v deníku ani v hlavní knize)

# Účetní závěrka

## Složky účetní závěrky:

- rozvaha
- výkaz zisku a ztráty
- příloha
- přehled o peněžních tocích (mikro a malé nemusí)
- přehled o změnách vlastního kapitálu  
(mikro a malé nemusí)

# Účel účetní závěrky

- Poprvé v historii ZoÚ je definován účel účetní závěrky:

Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka byla sestavena srozumitelně a podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky tak, **aby na jejím základě mohla osoba, která tyto informace využívá (dále jen uživatel), činit ekonomická rozhodnutí.**

- Je vodítkem pro ÚJ při volbě účetních metod a postupů a kritériem jejich „správnosti“

# Druhy účetních závěrek

- **řádná** účetní závěrka (k poslednímu dni účetního období)
- **mimořádná** účetní závěrka (v ostatních případech)
- **mezitímní** účetní závěrka (k jinému okamžiku než k rozvahovému dni, v průběhu účetního období)
  - neuzavírají se účetní knihy
  - inventarizace provádějí jen pro vyjádření ocenění



# Druhy účetních závěrek

- individuální ÚZ
- konsolidovaná ÚZ
  
- v plném rozsahu
- ve zjednodušeném rozsahu
  
- auditovaná
- neauditovaná

# Rozvaha v plném rozsahu X zkráceném rozsahu



# Výsledovka v plném rozsahu X zkráceném rozsahu

## Zkrácený rozsah

Účetní jednotka, která není obchodní společností  
(bez auditu)

Položky označené písmenem římskou číslicí a součty

## Plný rozsah

Velké a střední účetní jednotky

Všechny položky

Malé a mikro účetní jednotky s povinným auditem

Všechny položky

# Výkaz o peněžních tocích a výkaz o změnách ve vlastním kapitálu

- Novela ZoÚ vrací povinnost sestavovat tyto účetní výkazy **středním a velkým** účetním jednotkám
- Uvedené výkazy obsahují důležité informace pro uživatele účetních závěrek a jsou jejich integrální součástí

# Příloha

- Mikro a malé ÚJ, které **nemají** povinnost auditu - sestavují přílohu ve zjednodušeném rozsahu (§39)
- Mikro a malé ÚJ, které **mají** povinnost auditu (§39, 39 a), střední a velké ÚJ (§39,39b,39c) – sestavují přílohu v plném rozsahu

# Účetní závěrka mikro a malých ÚJ - shrnutí

- Mohou sestavit účetní závěrku ve zkráceném rozsahu pokud nemají povinnost auditu
- Nemusí zveřejňovat výkaz zisku a ztráty pokud nemají povinný audit a pokud jim zvláštní předpis tuto povinnost neukládá
- Nejsou povinny sestavovat výkaz o peněžních tocích a ani výkaz o změnách ve vlastním kapitálu
- Omezený rozsah přílohy

# Kvalitativní charakteristiky informací v ÚZ

- spolehlivé
- srovnatelné
- srozumitelné
- a posuzují se z hlediska významnosti

# Události po rozvahovém dni

- V účetnictví běžného období musí být k rozvahovému dni zohledněn dopad událostí, které nastaly do konce rozvahového dne, i když se informace o těchto událostech staly účetní jednotce známými až mezi rozvahovým dnem a okamžikem sestavení účetní závěrky.
- V případě významných událostí, které nastaly mezi rozvahovým dnem a sestavením účetní závěrky, jsou důsledky těchto událostí popsány a jejich ekonomické dopady kvantifikovány v příloze k účetní závěrce.



# Účetní závěrka a události po rozvahovém dni



# Ověřování účetní závěrky auditorem

- řádná a mimořádná

Vždy:

- **Velké ÚJ** (s výjimkou vybraných ÚJ, které nejsou subjekty veřejného zájmu)
- **Střední ÚJ**

# Ověřování účetní závěrky auditorem

- **Malé ÚJ** – pokud jsou a.s. nebo svěřenskými fondy pokud přesáhly alespoň **1 kritérium** za běžné a bezprostředně předcházející účetní období
  - aktiva **netto** celkem více než **40 mil. Kč**
  - roční úhrn čistého obrátu více než **80 mil. Kč**
  - průměrný přepočtený stav zaměstnanců více než **50**
- **Malé ÚJ – ostatní**  
pokud přesáhly alespoň **2 kritéria** za běžné a bezprostředně předcházející účetní období

# Zveřejňování účetní závěrky

- ÚJ zapsané do obchodního rejstříku
- v rozsahu, v jakém byla sestavena
- pokud je auditovaná, tak i včetně výroku auditora
- po schválení příslušným orgánem do 30 dnů po splnění, nejpozději do 12 měsíců od rozvahového dne

# Způsoby oceňování

## Účetní jednotky oceňují majetek a závazky

- k okamžiku uskutečnění účetního případu
- ke konci rozvahového dne nebo k jinému okamžiku, k němuž se účetní závěrka sestavuje

# Způsoby oceňování k datu uskutečnění účetního případu

- Pořizovací cena - PC
- Vlastní náklady - VN
- Jmenovitá hodnota – JH
  
- Reprodukční pořizovací cena - RPC

# Způsoby oceňování

## k datu uskutečnění účetního případu

	Ocenění při pořízení
Dlouhodobý nehmotný majetek	PC, RPC, VN
Dlouhodobý hmotný majetek	PC, RPC, VN
Podíly – rozhodující vliv	PC
Podíly – podstatný vliv	PC
Realizovatelné cenné papíry	PC
Nakupované zásoby	PC
Zásoby vlastní výroby	VN, RPC
Pohledávky	JH, PC
Peníze	JH
Majetkové cenné papíry k obchodování	PC
Akciový kapitál	JH
Vydané dluhopisy	JH
Závazky	JH

# Způsoby oceňování k rozvahovému dni

## Model historické ceny

- uplatnění zásady opatrnosti

## Model reálné hodnoty

- tržní hodnota
- ocenění kvalifikovaným odhadem nebo posudkem znalce
- ocenění stanovené podle zvláštních předpisů



# Inventarizace majetku a závazků

## věcná kontrola účetnictví

### 1. cíl inventarizace

- zjistit skutečný stav majetku a závazků
- ověřit, zda skutečný stav odpovídá stavu v účetnictví

### 2. cíl inventarizace

- zjistit reálnost ocenění
- zda nejsou dány důvody k účtování o opravných položkách a rezervách

# Inventarizace majetku a závazků

## Způsoby inventarizace

- **periodická inventarizace** (provádí se k okamžiku, kdy se sestavuje účetní závěrka)
- **průběžná inventarizace**

# Inventarizace majetku a závazků

## 1. fáze inventarizačního procesu = inventura

- fyzická inventura (hmotný majetek)
- dokladová inventura (nehmotný majetek a závazky)